

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ภูมิหลังแรงงานต่างชาติและนายจ้าง

แรงงานต่างชาติ จากกรณีของภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้พบว่า เป็นแรงงานสัญชาติพม่าหลายชาติพันธุ์ปะปนกันเกือบทั้งหมด และมีแรงงานเขมรเพียงเล็กน้อย

- แรงงานเหล่านี้ส่วนหนึ่งหลบหนีเข้าประเทศมากกว่า 1 ครั้ง แต่ส่วนมากหลบหนีเข้ามาเป็นครั้งแรกซึ่งในกลุ่มนี้บางคนเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศนานกว่า 3 ปี โดยไม่ได้กลับไปอีก

- ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศของคนงานทั้งสองกลุ่ม โดยทั่วไปอยู่ช่วง 1 - 5 ปี นานที่สุด 12 ปี และน้อยที่สุด 4 เดือน

- อาชีพเดิมของคนเหล่านี้มีทั้งค้าขาย หัตถกรรมในครัวเรือน กรรมกร และช่างฝีมือ และเกษตรกรรมซึ่งพบว่ามีมากที่สุด นอกจากนี้บางส่วนเป็นนักศึกษาและบางส่วนไม่มีงานทำ

- ความมุ่งหวังเรื่องรายได้ที่ดีกว่าในประเทศไทยเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนเหล่านี้ตัดสินใจหลบหนีเข้าประเทศ

- ประเภทกิจการที่เข้าแหล่งรายได้ใน+ปัจจุบันพบว่า ส่วนมากเป็นกรรมกรและกรรมกรกึ่งทักษะ นอกจากนี้เป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม ประมง รับใช้ในบ้าน กิจการต่อเนื่องประมง และอื่น ๆ ทั้งที่เป็นกิจการที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้จดทะเบียน

- การได้มาของงานเหล่านี้ ฝ่ายนายหน้าเพียงส่วนน้อยแรงงานมักเป็นเป็นผู้ติดต่อเอง โดยอาศัยเครือข่ายในหมู่ญาติหรือเพื่อนที่เข้ามาก่อน

- ในด้านสุขภาพอนามัยจากผลการตรวจสุขภาพพบว่า แรงงาน 2.1% ใน 3 จังหวัด และ 1 อำเภอ มีแรงงานที่เจ็บป่วยระดับสอง คือ มีอาการป่วยของโรคติดต่อ ได้แก่ โรคเท้าช้าง ชิฟิลิส วัณโรค ต้องการรับการรักษาจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

นายจ้าง ข้อค้นพบโดยสรุปของตัวอย่างกลุ่มนี้ก็คือ

- โดยทั่วไปแล้วจำนวนแรงงานต่างชาติที่ถูกจ้างในกิจการที่อนุญาตให้จดทะเบียนแต่ละประเภทประมาณไม่เกิน 15 คน

- กิจการก่อสร้างเป็นเพียงก่อการเดียวที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการการใช้แรงงานต่างชาติที่ค่อนข้างมากคือ 1 ใน 3 ของตัวอย่างกลุ่มนี้จ้างแรงงานต่างชาติมากกว่า 30 คน

- นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า แรงงานไทยในกิจการเกษตรกรรมประมง และอุตสาหกรรมก่อสร้างขนาดเล็กและรับใช้ในบ้าน ถูกแทนที่ด้วยแรงงานต่างชาติทั้งหมด

- การขาดแคลนแรงงานไทยและความไม่มีวินัยในการทำงานของแรงงานไทยเป็น 2 สาเหตุหลักที่ทำให้นายจ้างต้องจ้างแรงงานต่างชาติ เป็นที่น่าสังเกตว่านายจ้างไม่ยกเรื่องค่าจ้างแรงงานที่นายจ้างจ่ายให้แก่แรงงานต่างชาติต่ำกว่าแรงงานไทยมาเป็นเหตุผลหลัก แม้ว่าจากข้อมูลที่ได้รับพบว่า แรงงานต่างชาติมักได้รับต่ำกว่าแรงงานไทยประมาณ 30 - 50 บาท ก็ตาม

- การจ้างแรงงานเหล่านี้มีหลายประเภทคือ รายวัน รายเดือน จ้างเหมาตามปริมาณงานที่ทำได้ และแบ่งสัดส่วน ขึ้นอยู่กับประเภทกิจการ โดยอัตราค่าจ้างนั้น นายจ้างเป็นผู้กำหนดและมักต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานไทยและแรงงานขั้นต่ำ

- สวัสดิการที่นายจ้างให้แก่แรงงานต่างชาติส่วนมากแล้วคือ ที่พักและการรักษาพยาบาล ในกรณีที่บาดเจ็บจากงาน แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วนายจ้างจะหักจากค่าแรงภายหลังหากค่าใช้จ่ายนั้นเกินกว่าจำนวนที่ตกลงกัน หรือไม่จ่ายค่าแรงระหว่างที่พักรักษาตัว ดังนั้นจึงไม่อาจกล่าวได้ว่าแรงงานได้รับสวัสดิการประเภทนี้

2. การจดทะเบียน

กลุ่มแรงงานจดทะเบียน

- แรงงานรู้เรื่องจดทะเบียนนี้จากนายจ้างและได้รับการสอบถามก่อน ได้รับการสอบถามจากนายจ้าง

- ต้องเสียค่าใช้จ่ายเองในจำนวนประมาณ 3,000 - 5,000 บาท ทั้งในรูปเงินผ่อน โดยนายจ้างให้ก่อนและเงินสดของตนเอง

- เหตุผลที่แรงงานตัดสินใจจดทะเบียนนั้น เพราะส่วนมากไม่ต้องการเสี่ยงต่อการถูกจับกุมและการจ่ายสินบนแก่เจ้าหน้าที่

- เกี่ยวกับความรู้ในเงื่อนไขระยะเวลาผ่อนผันและระยะเวลาการรายงานตัว พบว่าแรงงานกลุ่มนี้ไม่รู้ถึงระยะเวลาผ่อนผันแต่รู้ระยะเวลาการรายงานตัว

กลุ่มที่ไม่จดทะเบียน

- แรงงานที่ทำงานในประเภทกิจการที่อนุญาตแต่ไม่จดทะเบียนเนื่องจากส่วนมากไม่มีค่าใช้จ่าย และบางส่วนซึ่งเป็นลูกเรือประมงได้รับอนุญาตให้พำนักภายในประเทศได้ชั่วคราวตามมาตรา 13 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

- ส่วนแรงงานที่ทำงานในประเภทกิจการที่ไม่อนุญาตนั้นไม่รู้เรื่องการจดทะเบียนนี้ ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งจากแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนก็คือ แรงงานส่วนมากยังมีความต้องการที่จะทำงานในประเทศไทยต่อไปด้วยเหตุผลด้านรายได้เป็นสำคัญ

สำหรับนายจ้างนั้น นายจ้างส่วนมากนำแรงงานมาจดทะเบียนในช่วง 2 อาทิตย์สุดท้ายของระยะเวลาที่กำหนด 3 เดือน เหตุผลที่ดำเนินการตามมาตรการนี้นั้น เพราะต้องการจ้างแรงงานต่างชาติถูกกฎหมายคือมีใบอนุญาตทำงานเป็นสำคัญ และบางส่วนที่ไม่ต้องการจ่ายเงินสินบนให้เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้นายจ้างยังคิดว่า การจดทะเบียนเป็นวิธีที่ทำให้สามารถควบคุมแรงงานได้และยังทำให้แรงงานแสดงความมั่นใจในการทำงาน ส่วนอีกด้านความต่อเนื่องของการทำงานในด้านภาระหรือความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นหลังการจดทะเบียนนั้น นายจ้างกังวลเรื่องการกระทำผิดกฎหมายของแรงงานมากที่สุด และเรื่องการรายงานตัวทุกๆ 3 เดือนเป็นประจำตรงลงมาสำหรับรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบเบ็ดเสร็จ นายจ้างส่วนมากพึงพอใจเพราะประหยัดเวลาในการติดต่องาน นอกจากนี้นายจ้างยังต้องการให้รัฐบาลขยายเวลาการจ้างแรงงานที่จดทะเบียนนี้ออกไปอีกหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาผ่อนผัน

ในด้านจำนวนแรงงานที่มาจดทะเบียนพบว่า แรงงานมาจดทะเบียนคิดเป็น 44.7% ของจำนวนที่ประมาณการไว้คือ 723,571 คน ทั้งนี้ด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้

- ยังมีแรงงานอีกจำนวนไม่น้อยที่ทำงานอยู่ในประเภทกิจการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตามมติคณะรัฐมนตรี

- ในประเภทกิจการที่อนุญาตให้จดทะเบียนในสาขาเกษตรกรรม ลักษณะการจ้างงานเป็นการจ้างชั่วคราวตามปฏิทินการเพาะปลูก และในประเภทประมงก็ได้รับการอนุญาตให้ลูกเรือต่างชาติอยู่ในประเทศได้ชั่วคราวตามมาตรา 13 พระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมืองและลูกเรือ มักเปลี่ยนนายจ้างเสมอ นายจ้างในกิจกรรมทั้ง 2 ประเภทบางส่วนจึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจดทะเบียน

- นายจ้างอาจนำแรงงานมาจดทะเบียนเพียงจำนวนหนึ่งเพราะไม่ต้องการรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายทั้งหมดและเป็นการป้องกันตัวเองจากการตรวจรับของเจ้าหน้าที่

- นายจ้างไม่ต้องการรับภาระหรือความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายหลังการจดทะเบียน เช่น การรายงานตัวทุก ๆ 3 เดือน การกระทำผิดกฎหมายของแรงงานต่างชาติ

● ในเรื่องประเภทกิจการที่ผ่อนผัน หลายจังหวัดได้ทำหนังสือเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาการทำงานขอเพิ่มประเภทกิจการและให้จังหวัดโดยคณะกรรมการพิจารณาการทำงาน มีอำนาจในการพิจารณาแต่ยังไม่มีอำนาจในส่วนนี้

3. ปัญหาที่พบจากการจดทะเบียน

● ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ งบประมาณที่ไม่ได้รับการจัดสรรให้สอดคล้องกับระยะเวลาดำเนินการ กำลังคน และความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

● ปัญหาในส่วนของนายจ้าง ได้แก่ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจดทะเบียน การละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรการ การถูกเจ้าหน้าที่จับกุมระหว่างนำแรงงานมาจดทะเบียน และการหนีประกันของแรงงาน

● ปัญหาในส่วนของลูกจ้าง ได้แก่ เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพของใบอนุญาตทำงาน สวัสดิการที่ควรจะได้รับตามกฎหมายเมื่อจดทะเบียนแล้ว การไม่ได้รับใบอนุญาตตัวจริงจากนายจ้าง

● ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานใหม่ เนื่องจากขาดมาตรการที่ใช้ในการสกัดกั้น นอกเหนือจากที่ปฏิบัติตามปกติ

● ปัญหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลแรงงานต่างชาติที่แจ้งต่อทางการ